

Список використаних джерел

1. Закон України «Про інформацію» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-12>.
2. Бачина Л. Ю. Юридична журналістика як спеціалізація [Текст] / Л. Ю. Бачина // Актуальні проблеми держави і права : збірник наукових праць / гол. ред. С. В. Ківалов. – Одеса : Юрид. Л-ра, 2010. – Вип. 52. – С. 563–570.
3. Крутов М. Грамотный журналист – юридически образованный журналист [Электронный ресурс] / М. Крутов. – Режим доступа : www.svobodanews.ru/content/Transcript/3950281
4. Михайлин І. Л. Основи журналістики : підручник [Текст] / І. Л. Михайлин. – Вид. 3-тє, допов. і поліпш. – К. : ЦУЛ, 2002. – 284 с.
5. Недопитанський М. І. Тематична спеціалізація журналіста [Електронний ресурс] / М. І. Недопитанський. – Режим доступу : journlib.univ.kiev.ua/index.php?act=article&article=2178.
6. Рихтер А. Г. Лекции по основам правовой грамотности для журналистов [Электронный ресурс] / А. Г. Рихтер. – Режим доступа : www.medilaw.ru/publications/books/srs/intro.html.
7. Стеблівський Ю. Системі правосуддя потрібна «цілюща» критика [Текст] / Ю. Стеблівський // Юридичний вісник України. – 2009. – № 42. – С. 24–28.

Ткачук І. Д., ад'юнкт докторантури та аспірантури Національної академії внутрішніх справ

ВПЛИВ ХРИСТІЯНСТВА НА МОВУ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ

В процесі спілкування люди часто не задумуються над тим, як впливає на навколишній світ кожне сказане слово. Словом можна вилікувати, підбадьорити, підтримати, надихнути, ошчасливити людину, і навпаки – образити, зіпсувати настрій чи погубити. Слово може бути актом творіння і водночас актом знищення. За допомогою слів люди програмують свою поведінку і поведінку інших. Наприклад, якщо в процесі спілкування мовець використовує слова – «агресори», то цим самим він викличе зворотну агресію в опонента.

Про первинність слова як сакрального начала, що існувало до творення Богом світу, написано у священних книгах монотеїстичних релігій: «*Споконвіку було Слово, а Слово в Бога*

було, і Бог було Слово...» (Ів.1:1). Відповідно до традиції авраамічного монотеїзму, саме завдяки Слову світ став існувати в онтологічному сенсі. У Старому Заповіті зазначено, що Бог творить світ за допомогою слова: «*І сказав Бог: «Хай станеться світло!» І сталося світло...»*» (Бут. 1:3). Єврейське містичне вчення – каббала виходить з того, що не тільки слово, а й кожна буква єврейського алфавіту має сакральне значення, за допомогою яких Бог створив всесвіт.

Слово є структурним елементом будь-якої мови. Мова – це частина соціальної пам'яті, сукупність значень, що становлять орієнтовану основу діяльності, вона дає можливість передавати певні світоглядні настанови та соціальні настрої з покоління в покоління. Саме в мові відображено й зафіксовано найглибші витoki свідомості народу та його ментальність. Вона репрезентує народ у світі, є активним чинником його самореалізації. Вона матеріалізується в діях і вчинках людей, є головним знаряддям соціалізації й самоідентифікації [1, с. 475]. Мова є потужною об'єднувальною силою. Однак, водночас, вона спроможна роз'єднувати людей: поділяти на своїх та чужих, встановлювати кордони, провокувати конфлікти та навіть бути зброєю [1, с. 476].

Відомий український мовознавець, філософ, фольклорист, літературознавець та громадський діяч О.О. Потебня у праці «Думка та мова» висвітлює ідею мови як засобу створення, а не вираження вже готової думки; мова не відображає світоспоглядання, яке склалося, а діяльність, яка його складає [2, с. 23]. На основі цієї ідеї вчений дає своє розуміння ролі слова як засобу спілкування і як засобу творення думки. Слово, зазначає О.О. Потебня, не є зовнішнім додатком до готової вже в людській душі ідеї необхідності. Воно є засіб, що впливає із глибини людської природи, створювати цю ідею, оскільки тільки за допомогою нього відбувається й розклад думки. Як у слові вперше людина усвідомлює свою думку, так у нього ж насамперед вона бачить ту законність, яку потім переносить на світ [2, с. 26].

Вбачаючи в мові єдино властиві кожній людині та кожній мовній спільноті спосіб і можливість сприймати світ і осмислювати його, О.О. Потебня гостро протестував проти денационалізації загалом і деукраїнізації українців зокрема, як проти в'язниці духовного і душевного розтління. Адже зникнення хоча б однієї мови привело б до втрати загальнолюдською

культурою цілої групи пов'язаних саме з нею мисленнєвих процесів, а людство зазнало б «зниження рівня думки» [3].

Основні думки О.О. Потебні можна проектувати на українську мовну реальність ХХ – ХХІ ст. Тенденції змін цінностей, мовного сприймання, розуміння, формування масової свідомості народу виразно відбивають періодичні видання. На початку ХХ ст. позитивно-оцінними були усталені у свідомості українців суспільні й релігійні норми: національна ідея, християнські закони, моральні якості індивіда, патріотизм, громадянська позиція тощо. Мова газетної публіцистики до 20-х рр. ХХ ст. була позначена вживанням цілісних біблійних висловів, що виражали ставлення соціуму до цінностей: *«І Ісус Христос сказав спокусникові: «Не самим хлібом живе чоловік, а кожним словом, що виходить із уст Божих»* (Буковина, 1916, 7 січня); *І коли приходили до него сотки ба й тисячі, а тисячі, Він звіщав тоді великі слова: «Любіть ближніх своїх, як самих себе!»* (Гасло, 1914, 7 січня) [4, с. 38].

В епоху тоталітаризму мова періодичних видань була інструментом формування масової свідомості в якій не було місця національним ідеалам і духовним цінностям. Страх і покора – основні поняття, які активно вкорінювали у свідомість суспільства того часу. Утвердженні в українському мовомисленні в попередній період позитивно-оцінні слова і вислови християнство, національний, духовний набувають протилежної негативної оцінки, наприклад: *«Соціальні принципи християнства підносять боягузливість, презирство до самого себе, самоуниження, підкорення, смирення, словом – всі якості черні, але для пролетаріату, який не хоче, щоб з ним поводитися як з покидьками людства, для пролетаріату сміливість, самосвідомість почуття гордості й незалежності – важливіше хліба»* (Зоря, 1941, 3 квітня). Гаслом періодичних видань і самої епохи був вислів: *«Ми бачимо, як росте нове людство. Для цього нового людства не треба буде бога, який стоїть над природою: воно само буде владарем природи»* (Більшовицька правда, 1938, 6 жовтня). Пропагандистська машина ламала традиційні уявлення і насаджувала штучно витворені, чужі для сприймання ідеологічні цінності [4, с. 40, 41].

На сьогодні в Україні великої популярності набувають європейські цінності свободи й демократії. Одними із ключових слів, якими часто оперують засоби масової інформації, є: *права і свободи, честь, гідність людини* тощо. Однак, на превеликий

жаль нечасто вживається фраза «обов'язок громадянина». Вважаємо, що це негативно впливає на побудову правової держави, адже в країні, в якій громадяни не знають і не виконують свої обов'язки, завжди буде порушення прав і законності. Крім цього, відбувається підміна духовно-моральних цінностей, які стосуються питання сім'ї. Йде активне пропагування *одностатевого партнерства, цивільного шлюбу, вільного кохання*. Зрідка використовуються поняття: *подружжя вірність, нерозривність шлюбу, дітонародження...* Прикро констатувати, але в основі демографічної кризи, яка охопила деякі країни Європи, лежить відмова від християнської сімейної етики. Поряд з цим, зазвичай мова ЗМІ збагачена вживанням слів, що позначають матеріальні блага, хтивість, вульгарність. Рідко можна почути про такі християнські цінності як: *любов до ближнього, свобода від пристрасті себелюбності* (не тотожне «любові до себе») тощо.

Отже, можна зробити висновок, що нині в українській мові чимраз менше відображаються основні християнські моральні принципи й дедалі більше мова стає знаряддям формування масової свідомості на засадах споживчої культури та всездозволеності.

Список використаних джерел

1. Велика українська юридична енциклопедія: у 20 т. Філософія права: редкол.: С.І. Максимов та ін.; Нац. акад. прав. наук України; Ін-т держави і права імені В. М. Корецького НАН України; Нац. юрид. ун-т імені Ярослава мудрого. Харків: Право, 2017. Т. 2. 1128 с.

2. Потебня О. Думка й мова (фрагменти). *Слово. Знак. Дискурс: Антологія світової літературно-критичної думки ХХ ст.*: за ред. М.Зубрицької. Львів: Літопис, 1996. С. 23–39.

3. Теорія зв'язку мови і мислення Олександра Потебні URL: http://www.rusnauka.com/31_PRNT_2010/Philologia/73724.doc.htm.

4. Тетяна Коць О.О. Потебня про оцінність слова: проєкція на мовну реальність. *Культура слова*. 2015. Вип. 83. С. 36–43.